

'Fremtiden ligger i at tænke skævt'

Om baggrunden for Det Kongelige Biblioteks H.C. Andersen-udgivelser på nettet

Af forskningsbibliotekar Bruno Svindborg

Ovenstående politikercitat fra den længst overstæede valgkamp i januar-februar måned kunne godt stå som motto eller begrundelse for de festligheder, der afholdes i anledning af, at H.C. Andersen 2. april blev født i Odense for 200 år siden. H.C. Andersen kunne i høj grad tænke og udtrykke sig 'skævt', som når han eksempelvis i skoledagbogen fra Slagelse-årene i 1825 i en eksamenssituation foregriber det uendeligt store og det uendeligt små med følgende passus: „Kom til at rive Benet af en Ædderkop. - Stod mig herligt i Matematik! - Gud! Gud! tak! mit Hjertes hele Tak! ja! ja! du er min Hjælp, du vil vist ikke hæve mit Mod for at det maa deshaardere knuses.“ Eller som når han i det første eventyr, *Fyrtøiet* amoralsk forbinder vold og berigelse:

»Heis mig nu op, du gamle

Hex!«

»Har Du Fyrtøiet med?« spurgte

Hexen!

»Det er sandt!« sagde Soldaten, »det havde jeg reent glemt,« og nu gik han og tog det. Hexen heisede ham op, og saa stod han igjen paa Landeveien, med Lommer, Støvler, Tornister og Kasket fulde af Penge.

»Hvad vil Du nu med det Fyrtøi,« spurgte Soldaten.

»Det kommer ikke dig ved!« sagde Hexen, »nu har Du jo faaet Penge!

Giv mig bare Fyrtøiet!« -

»Snik snak!« sagde Soldaten, »vil Du strax sige mig, hvad Du vil med det, eller jeg trækker min Sabel ud og hugger dit Hoved af!«

»Nei,« sagde Hexen.

Saa huggede Soldaten Hovedet af hende. Der laae hun! men han bandt alle sine Penge ind i hendes Forklæde, tog det som en Bylt paa Ryggen, puttete Fyrtøiet i Lommen og gik lige til Byen.

Det var en deilig By, og i det deiligste Vertshuus tog han ind, forlangte de allerbedste Værelser og Mad, som han holdt af, for nu var han riig da han havde saa mange Penge.”

Det var for meget for samtiden, i hvert fald for digterkollegaen Carsten Hauch, der i sit takkebrev, dat. 6. november 1835, for den tilsendte eventyrsamling bl.a. skriver: ”I den første Fortælling er det derimod stødende, at Soldaten saa aldeles uden Samvittighed og Taknemmelighed dræber den gamle Kone til Gjengjæld for hendes Tjeneste, lad være, at hun ogsaa har viist ham denne af Egennytte. De vil sige, at Børn ikke tænke ved Sligt, at den barnlige Naivitet hopper let herover. Men de Voxne, der ogsaa bør kunne læse slige Fortællinger med Fornøielse, tænke derved, og et klogt Barn behøver ei at være meget stort, før det gjør det Samme.”

I modsætning til flere andre af Andersens kolleger, havde Hauch imidlertid også øje for den positive skævhed i de første eventyr, som det fremgår af det samme brev: ”Flere Digte, som de to mellemste [*Lille Claus og store Claus* og *Prindsessen paa Ærten*], troer jeg maatte kunne læses med megen Fornøielse af Enhver, som har baade Naivitet og Hjerter nok til at kunne sætte sig ind i Børnearene igjen. At Mange ville være for fornemme, for satte og for eensidig ud-

viklede dertil, forstaaer sig af sig selv; men en Digter skal mindst af Alle ville smigre Enhvers Smag; naar han først har vundet de Bedste for sig, da vinder han nok siden den hele Verden; men om han omvendt havde vundet den hele Verden, de Bedste undtagen, da vilde dog Vinden snart dreie sig, og Verdens Bifald forsvinde.”

Og så er disse profetiske ord alligevel kun en del af baggrunden for festlighederne. H.C. Andersen var ikke kun 'skæv', han var tillige i høj grad renfærdig og ubesmykket følelse:

I Danmark er jeg født, der har jeg
hjemme,
der har jeg rod, derfra min verden går.
Du danske sprog, du er min moders
stemme,
så sødt velsignet du mit hjerte når.
Du danske friske strand,
hvor oldtids kæmpegrave
står mellem æblegård og humlehave,
dig elsker jeg! - Danmark, mit fædreland!

Disse få citater fra et meget omfangsrigt forfatterskab, hvor H.C. Andersen anvendte og i mange tilfælde omfunktionerede de tilgængelige genrer, skal endnu en gang - og det kan ikke siges for tit - pege på den eneste og til gengæld fuldt tilstrækkelige grund til de mange aktiviteter, der løber af stablen gennem hele året 2005 - nemlig at H.C. Andersen simpelthen var en genial og vidunderlig digter - og et kompliceret og fascinerende menneske. I hvert fald til de aktiviteter, der tager udgangspunkt i det digteriske værk og bærer det ind i nutiden. Her er substansen, som selv nok så mange spadseredragter med påtrykte papirklip, ølkrus med digterens signatur eller store magasinerne dekorerede plasticposer ikke kan få ram på.

Det Kongelige Bibliotek har en helt naturlig forpligtelse i denne sammenhæng. Og det er ikke for at råde bod på den afvisning, som digteren modtog fra den daværende bibliotekschef A.W. Hauch, da han 27. november 1834 søgte om en stilling på biblioteket med disse velvagne ord:

”Da de saakaldte Brødfag ere lukkede for mig, saa vilde mine Udsigter være høist sørgelige, dersom jeg ikke kunde have Tillid til den Konges Naade, der hidtil saa faderligen har hjulpet mig, og hvorved jeg kan befries for det tunge Lod at maatte skrive for at kunne leve.

En af de faa Veie, jeg har gjort mig Haab om at kunne betræde, er: at forundes Ansættelse ved Hans Majestæts store Bibliothek. Derom vover jeg underdanigst at henvende mig til Deres Excellence som Bibliothekets Chef og som den Mand, hvis Retsind, lyse Blik, sjældne Erfaring Enhver ærer, og hvis Indflydelse hos Monarken saa mangen ung Mand skylder sin Lykke. Jeg lægger tillidsfuldt min Skjæbne i Deres Hænder og tillader mig blot at vedføie et Par Anbefalinger fra Mænd, som ere Deres Excellence bekendte.”

Bibliotekschefen anede nok, at det udtrykte ønske om at blive befriet ”for det tunge Lod at maatte skrive for at kunne leve” ikke var ganske oprigtigt, og trods de gode anbefalinger fik H.C. Andersen et høfligt afslag under henvisning til, at han var alt for talentfuld til at kunne finde sig i et trivielt arbejde på et bibliotek. Nej, grunden til den naturlige forpligtelse og de mange aktiviteter, som også Det Kongelige Bibliotek allerede i årene forud har udfoldet og udfolder i fødselsdagsåret skyldes naturligvis først og fremmest de meget store samlinger af *anderseniana* i bredeste forstand, som biblioteket råder over og ser det som sit ansvar at

„Blomstermand“. Papirklip, som H.C. Andersen forærede botanikeren J.M.C. Lange under sit besøg i juni 1848 hos B.S. Ingemann i Sorø, hvor Lange da var konstitueret lektor ved Akademiet. Bemærk allusionerne til botanikken: solsikkehovedet, fingre som blade o.s.v.

forvalte og formidle på behørig, dvs. seriøs vis.

Som følge af pligtaflæringen er biblioteket i besiddelse af samtlige danske trykte udgivelser af H.C. Andersen, samt den omfattende litteratur om ham og den kulturelle og litterære kontekst, han var omgivet af. Da biblioteket tillige har som opgave at indsamle udenlandske tryk om Danmark og danskere, findes der en meget omfattende samling af H.C. Andersens værker oversat til andre sprog. I Kort- og Billedafdelingens 'Portrætsamling', er der blandt de ca. 600.000 danske portrætter en større samling portrætter ikke blot af H.C. Andersen, men også hans samtidige. Og i 'Den topografiske Samling' er mange af de byer og lokaliteter repræsenteret, han besøgte på sine rejser, eller hvor han opholdt sig gennem længere tid. Sidst, men ikke mindst, har Håndskriftafdelingen den største eksisterende samling af H.C. Andersens originale håndskrifter, bl.a. som følge af store donationer fra familien Collin. Her er originale manuskripter til alle de vigtige genrer: eventyr, digte, romaner med udkast og varianter; her findes alle hans originale dagbøger, mange af hans papirklip og ikke mindst flere tusinde af de mange breve, han skrev og modtog gennem hele livet.

Der har op gennem 1900-tallet været en god tradition for at ansatte ved biblioteket – som regel i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab – varetog kritisk-videnskabelige udgivelser ikke blot af de bøger, H.C. Andersen selv besørgede i trykken, men også – og ikke mindst – af de papirer, han efterlod sig, og som altså senere tilgik biblioteket. Af nyere eksempler kan anføres Erik Dals udgivelse af H.C. Andersens eventyr, der blev afsluttet i 1990 og strakte sig over næsten 30 år, og af *Rejseskitser 1826-1872*, der udkom i 2002 i serien "Danske

Klassikere". Et andet godt eksempel er *H.C. Andersens dagbøger I-X* samt de to registerbind XI og XII, der blev udgivet i årene 1971-77 af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på G.E.C. Gads Forlag. Et fotografisk genoptryk blev udgivet som paperback i 1995-96. Arbejdet med transskription af de originale dagbogsmanuskripter, der opbevares på Det Kongelige Bibliotek, og udarbejdelsen af noter m.m. blev foretaget af Tue Gad og Kirsten Weber, Det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling, og af Helga Vang Lauridsen, der ligeledes var ansat på Det Kongelige Bibliotek. Udgivelsen blev varetaget af daværende leder af Håndskriftafdelingen, Kåre Olsen, og af H. Topsøe-Jensen, der endvidere stod for udarbejdelsen af de 2 registerbind.

Denne formidling fortsætter, delvis på hovedet af 1900-tallets store udgivelser, men også som nye selvstændige udgivelser – og naturligvis i vidt omfang ved anvendelsen af de nye kommunikationsmuligheder, der ligger i foreningen af computer og netværk i den nuværende informationsteknologi. Som det anføres på Det Kongelige Biblioteks H.C. Andersen-portal: "Det Kongelige Bibliotek vil i anledning af 200 års fødselsdagen 2. april markere begivenheden med en række udstillinger, udgivelser og arrangementer, hvor man vil få lejlighed til at opleve udvalgte eksempler på bibliotekets enestående samlinger af anderseniana: manuskripter, dagbøger, portrætter og bøger. Oplevelserne begynder på Det Kongelige Biblioteks web: *H.C. Andersen online*."

2005 er ikke kun året, hvor H.C. Andersens 200 års fødselsdag vil blive fejret i alle ender og kanter, og ikke blot i Danmark, men 'worldwide'. Det er også året, hvor *world wide web* (www) har en slags 10 års fødselsdag på internettet. I hvert fald var det i

1995, at www for alvor bragede igennem og blev til andet end en beskæftigelse for nørder og teknologifreaks. Et gennembrud, der i den grad har forandret vores hverdag og måde at kommunikere på, så man næsten ikke kan tro, det ikke er længere siden.

Til trods for aldersforskellen har H.C. Andersen og web'en det godt med hinanden. Andersen, der bestemt ikke var nogen maskinstormer, ville – som det ofte er fremhævet – utvivlsomt have sat stor pris på nettets kommunikationsmuligheder, herunder ikke mindst mulighederne for at promovere sig selv og sit forfatterskab, som han i øvrigt var en mester i – på datidens teknologiske betingelser. Og det ville naturligvis have glædet ham, at blot navnet 'H.C. Andersen' i *Google* giver ca. 1.040.000 fund! Og man kan næsten befrygte, at digteren, der udover sine øvrige kvaliteter besad et ikke helt ringe mål af selvoptagethed, ville have haft svært ved at få tid til at fortsætte sit forfatterskab, når han nu absolut skulle bladde sig igennem samtlige sites. Men han ville da sikkert snart have fundet ud af, at selv om disse mange sider tager hans navn forfængeligt, så er det langt fra alle, der seriøst tager udgangspunkt i det, han primært ville huskes for, nemlig som digter. I hvert fald fylder sider som en "Eksklusiv „Qvak“ H.C. Andersen gavekollektion", "H.C. Andersen medaljer i guld eller sølv" eller "H.C. Andersen-eventyrspillet 'Der var engang'" godt op i det elektroniske landskab.

Det er digteren og mennesket H.C. Andersen i alle afskygninger, der er udgangspunktet for Det Kongelige Biblioteks formidling af hans liv og værk gennem en lang række udgivelser på nettet. Disse udgivelser kan groft sagt inddeles i tre typer. Der er *for det første* den type af udgivelser, hvor det helt primære, nemlig selve de

originale dokumenter lægges frem som digitale billeder i en kvalitet, der i videst mulig omfang kan og skal erstatte brugen af originalerne. Unikke samlinger skal der passes godt på, og de ofte skrøbelige dokumenter skal ikke udsættes for unødigt slitage. Benyttelse skal være velbegrundet og kræver under alle omstændigheder et besøg på bibliotekets læsesale. Det er ikke mindst i denne sammenhæng, at internettet kan komme på banen som en strålende formidler, der på én gang gør livet lettere for brugerne og længere for dokumenterne. Det er de færreste forundt at sidde med et originalt papirklip af H.C. Andersen eller med originalmanuskriptet til *Prindsessen paa Ærten* i hånden, og normalt vises de kun frem ved sjældne lejligheder bag udstillingsmontrenes beskyttende glas. Når Det Kongelige Bibliotek har udgivet samtlige papirklip af H.C. Andersen i bibliotekets eje, manuskripterne til hans eventyr og et bredt udvalg af manuskripterne til hans digte og af de mange portrætter og fotografier, så er det ikke kun for at tilgodese en forskningsmæssig interesse, men i høj grad også for at tilfredsstille en mere almen interesse – for ikke at tale om nysgerrighed – og give alle adgang til at nyde synet af de originale dokumenter, der ikke sjældent udmærker sig ved stor skønhed. Denne tilgængeliggørelse af udvalgte dele af bibliotekets samlinger ved udgivelsen af såkaldte digitale faksimiler er en naturlig del af udviklingen af det virtuelle bibliotek, og at den modsvarer et reelt behov har der været rigeligt med tilkendegivelser af – ikke mindst med hensyn til H.C. Andersen, der første gang 'optrådte' som digital faksimile på Det Kongelige Biblioteks website helt tilbage i 1998.

Den *anden type* er webudgivelser af allerede foreliggende trykte bøger eller dokumenter, men beriget på forskellig vis, her-

Dagbogen fra H. C. Andersens første rejse til Tyskland i 1831 er også berømmet for sine tegninger. Her et opslag fra dagbogen med Luthers hus i Halle og byen Merseburg „med mange gamle Taarne“.

under ikke mindst ved hjælp af computerens 'maskinkraft', der muliggør søgninger af forskellig art i selve tekstkorpusset. I det meget omfattende udgivelsesprojekt *Arkiv for Dansk Litteratur*, der (foreløbig) blev afsluttet oktober 2002, er H. C. Andersen naturligvis repræsenteret (med samtlige eventyr og en række romaner og noveller). Efter nogenlunde tilsvarende principper udgav Det Kongelige Bibliotek i januar 2004 *H. C. Andersens dagbøger* online, hvilket for første gang gav læserne en mulighed for at navigere rundt i de mange tusinde sider på en handy måde og søge i teksten uafhængigt af de udarbejdede registre. Nu ved vi eksem-

pelvis ikke blot at ordet 'tandpine' optræder 94 gange, men også hvornår det gjorde ondt. Det gjorde det eksempelvis d. 17. maj 1831, hvor den 26-årige digterspire netop havde indledt sin første udenlandsrejse til Tyskland, hvilket bl.a. afstedkom følgende i dagbogen:

” I Schönberg kom vi om Natten til et Værtshuus, hvor Pigen var vred fordi vi vilde have at spise. Stuen var opfyldt med hvaadt Tøi; jeg maatte ud i Kjøkkenet og forsone hende; Hr: Smidt gav hun derimod sit Kjøkkenforklæde paa. Jeg havde en gruelig Tandpine, maatte staae af Vognen i hver Kroe, for at faae fransk Brændeviin til at

holde ved dem; tilsidst maatte jeg købe en lille Flaske med noget i, og faae Bomuld i det hjalp da noget. — Veien var utaalelig, vi vare flere Gange ved at vælte; Iversen sprang endogsaa en Gang af.”

Det er naturligvis svært at forestille sig, at nogen kunne finde på at sætte sig ned og læse de mere end 5.000 dagbogssider på nettet, men for det første er de nu gratis tilgængelige for alle – og næsten uanset tid og sted – og selv om der muligvis er andre og mere oplagte ord at søge på end 'tandpine', så giver tekstsøgningen mulighed for hurtigt at aflokke dagbøgerne nye nuancer og anvendelsesmuligheder – og altså vel at mærke uden at skulle læse sig igennem hele det monumentale værk. Eksempelvis kan man nu få dateret en række af de mange fotografier, der blev taget af H.C. Andersen, især fra 1860 og frem, da han sjældent undlod at gøre en bemærkning om sine mange fremmøder i fotografernes atelier eller vennernes forevigelse af ham i sine dagbøger.

En yderligere berigelse i forhold til den trykte udgave, som webmediet gør naturlig og økonomisk overkommelig, er de mere end 340 illustrationer, som netudgaven er forsynet med. For det første er der medtaget de tegninger, der findes i dagbøgerne. Disse tegninger, der også er reproduceret i den trykte udgave, gengives i netudgaven ved en faksimile af hele den side i dagbogsmanuskriptet, hvor tegningen optræder. For det andet er der i netudgaven medtaget et meget fyldigt udvalg af H.C. Andersens andre tegninger, hvoraf langt hovedparten er fra hans første store udenlandsrejser. Disse tegninger optræder så vidt muligt - og for første gang - i deres naturlige kontekst, altså i sammenhæng med de konkrete dagbogsoptegnelser. For det tredje er der medtaget en lang række H.C. Andersen-portrætter: malerier og tegninger, men især

de kendte og mindre kendte fotografier af ham. Også disse portrætter er i videst mulig omfang knyttet til de enkelte optegnelser. For det fjerde bringes der et udvalg af portrætter af de utallige personer, H.C. Andersen kendte og havde tilknytning til, og endelig for det femte er der en række andre illustrationer, herunder billeder af nogle af de opholdssteder, som H.C. Andersen ofte frekventerede, og eksempler på hans breve og papirklip.

Den tredje type er de udgivelser, der fra starten er konciperet og anlagt så at sige på webmediets egne betingelser. Et godt eksempel herpå er Kirsten Dreyers *H.C. Andersen. En brevbibliografi 1805-75*, der på baggrund af breve fra og til Andersen beretter om markante etaper i hans liv og værk og om kampene og sejrene undervejs. Kirsten Dreyer er en af vore mest erfarne og vidende brevudgivere, bl.a. har hun af H.C. Andersen udgivet *H.C. Andersens brevveksling med Lucie og B.S. Ingemann I-III*. Kbh. 1997-98, *H.C. Andersen og Jonas Collin d.y. En brevveksling 1855-1875*, Kbh. 2001 og *H.C. Andersens brevveksling med Signe Læssøe og hendes kreds*, Kbh. 2005. Til den elektroniske brevbibliografi har hun udvalgt mere end 450 breve, heraf flere ikke tidligere publicerede. Brevene bringes kronologisk med indledende og forbindende tekst og i deres helhed. I mange tilfælde er originalbrevene konsulteret og tidligere fejllæsninger korrigeret. Brevene er rigt kommenteret, således at ikke mindst førstegangslæsere af H.C. Andersens breve kan blive orienteret om de enkelte breves baggrund, navne, sagsforhold m.v. Brevbibliografien starter med ét af de første kendte breve fra Andersens hånd og har sit tyngdepunkt i 1830'erne og begyndelsen af 1840'erne, altså på et tidspunkt hvor H.C. Andersen er blevet en kendt forfatter, hvor de første store udenlandsrejser er gennem-

ført, og hvor han er ved at få succes med sine eventyr, der senere skulle sikre ham verdensberømmelsen. Brevene viser os den vedvarende usikkerhed og ukuelighed, den naive og beslutsomme energi, der ikke mindst var kendetegnende for Andersens 'formative years', men også den støtte og den indbildte og reelle modstand, han stødte på undervejs. Denne 'historie', der af Andersen selv og mange andre er fortalt på anden måde utallige gange før, er i brevbibliografien forsynet med mere end 150 illustrationer, heriblandt fotografier m.v. fra Det Kongelige Biblioteks Billedsamling og en række af H.C. Andersens egne tegninger.

En anden 'original' webudgivelse er *H.C. Andersen og musikken*, der jo er et velkendt tema indenfor Andersen-forskningen og i den omfangsrige litteratur om hans liv og virke. H.C. Andersens digte, dramatiske tekster og eventyr har inspireret en lang række komponister. I Det Kongelige Biblioteks webpræsentation af H.C. Andersen og musikken vises et udvalg af hans poetiske tekster i deres samspil med musikalske fortolkninger. I udvalget sættes spot på forskellige emner inden for de mange sange: operaarier, vaudevillesang, en national sang, en børnesang, en julesang etc. Både udenlandske og danske komponister er repræsenteret - Andersens samtidige såvel som senere kunstnere. Blandt de udvalgte sange og repræsenterede komponister kan nævnes "Barn Jesus i en Krybbe laa" (Niels W. Gade, Johan Christian Gebauer og Henrik Rung), "Danse, danse Dukke min" (Fini Henriques og Leopold Rosenfeld), "I Danmark er jeg født" (Henrik Rung, Poul Schierbeck og Sebastian), Snedronningen (J.P.E. Hartmann, Niels W. Gade og Carl Nielsen), "Martsviolerner" (Robert Schumann og Niels W. Gade) samt en række sange af Edvard Grieg. For hver titel fortælles lidt om teksten og

musikkens historie. Udgivelsen er rigt illustreret og derudover bringes de trykte noder og i flere tilfælde også komponistens node-manuskript og Andersens autografe håndskrift. Og webmediet udnyttes endvidere derved, at sangene kan høres i et musik-eksempel enten ved klassiske indspilninger som eksempelvis Peter Cornelius' indspilning (fra 1908!) af Sverkels romance fra J.P.E. Hartmanns opera *Liden Kirsten* eller ved helt nye indspilninger ved unge konservatorie-studerende.

Som endnu et eksempel på udnyttelsen af webmediets kommunikationsmuligheder kan der være grund til at fremhæve den virtuelle udstilling "Digterens Teaterdrømme - H.C. Andersen og Teatret", der er en pendant til den fysiske udstilling med samme titel om eventyrdigterens livslange kærlighed til teatret og samarbejdet med hans to jævnaldrende, balletmesteren August Bournonville og komponisten J.P.E. Hartmann, og som vises på Det Kongelige Bibliotek frem til november 2005.

Hvorfor både en fysisk og en virtuel udstilling? Fordi de – udover at have tematisk fællesskab og en vis fællesmængde af udstillede genstande og dokumenter – kan supplere hinanden derved, at den ene kan noget den anden ikke kan – i hvert fald ikke ligeså godt.

Det er klart at den virtuelle udstilling på nettet ikke kan hamle op med den fysiske udstillings stoflighed og rumlighed – uanset hvor meget javascript og anden hokus pokus, man stiller op med. Men hvad er det da den virtuelle udstilling kan, som den fysiske ikke kan? Den virtuelle udstilling er tilgængelig for dem, der ikke har mulighed for, ikke tid til eller ikke har lyst til at besøge den fysiske. Der er gratis og global adgang, uafhængig af tid og sted, og den er

oven i købet i modsætning til den fysiske principielt permanent. Den virtuelle udstilling har ingen pladsmangel. Den virtuelle udstilling er læseværdig. Hvem har sidst taget sig sammen til at læse 20 sammenhængende sætninger i en fysisk udstilling? I den virtuelle udstilling kan man i ro og mag læse, evt. udprinte udstillingens tekster og dokumenter. Den virtuelle udstilling har mulighed for på én gang at være både udstilling og udstillingskatalog. I den virtuelle udstilling kan man i modsætning til den fysiske blade i dokumenterne – hvis man altså kan. Kun tid og altså penge sætter grænser for denne oplagte mulighed for at fremvise ikke blot et enkelt opslag, men hele dokumentet.

De fleste af de webudgivelser, der er nævnt ovenfor, har modtaget økonomisk støtte fra *HCA2005 fonden*, der i høj grad også har støttet projekter, der vil have en værdi, der rækker langt ud over selve fødselsdagsåret. Og udgivelserne er delvis koordineret med lignende udgivelser fra H.C. Andersen Centret ved Syddansk Universitet i Odense og H.C. Andersens Hus. En samlet oversigt over de tre institutioners arbejde kan ses på H.C. Andersen 2005-portalen, hvor området "Liv & værk" bestyres af de tre institutioner. Da Det Kongelige Bibliotek i efteråret 2001 indgik en 4-årig kontrakt med HCA2005 fonden om en lang række webudgivelser i årene 2002-2005, stod biblioteket godt rustet til at løfte opgaven. Den nødvendige hard- og software var til stede, og en række medarbejdere havde ikke blot de tekniske færdigheder, der skulle til, men også de indsigter af indholdsmæssig art i det tilknyttede stof, der er lige så vigtig for et vellykket resultat. Og sidst, men ikke mindst: Det Kongelige Bibliotek havde – som fremhævet ovenfor – en lang række

I dagbogen for 26. september 1874 skriver H.C. Andersen bl.a.: „Solskin. Gik Klokkeren ellevé til Hoffotograf Hansen og blev der, tandløs, som jeg er, fotograferet i Cabinets og i enkelt Kort-format.“

meget værdifulde samlinger, som det nu blev muligt at gøre kendt for en større kreds end hidtil. Den fokusering på H.C. Andersen, der har gjort sig gældende i bibliotekets webudgivelser, takket være den økonomiske støtte, har ikke blokeret for mange andre projekter og initiativer og udgivelser, men den er udtryk for en kærkommen lejlighed til at udvikle det virtuelle bibliotek. Den konkrete anledning kan betragtes som en løftestang for udgivelser på den moderne teknologiske præmisser i tilknytning til en af landets store digtere, som ligger i naturlig forlængelse af Det Kongelige Biblioteks formidlingsarbejde. Det drejer sig om bidrag

til det store kor af lykønskninger, der fra første færd er beregnet til at have en levetid langt ud over 2. april 2005.

At fejre H.C. Andersen er jo langt fra nogen ny opfindelse. Allerede i levende live var han en fejret og hyldet mand, når det bød sig. Det gjorde det tit og sidste gang 2. april 1875, hvor han blev 70. Efter dagbogens udsagn en både udmattende og lykkelig dag for den svækkede digter:

”nu kom hele Senioratet fra Studenterforening[en] med Lykønskning deres Tale læstes [ikke] op, men sprang frisk fra Tungen, medens de endnu vare her kom Kronprindsen og Prinds Hans. Melchiors Vogn hentede mig Klokken 5; jeg var aldeles ødelagt, maatte sidde paa en Stol, hvert Afsats af Trappen. Vandet sprang mig ud af alle Porer, jeg kunde ikke tale og det var besværligt at drage Veiret. Ved Bordet blev det bedre uagtet jeg var dødstræt og leed af den stærke Varme i Stuen og mit Blod. En deilig

Vise af Richardt, een af P. Hansen og ved Bordet »Taagebillede«, mit Barndomshjem i Odense, Frederiksberg Slotsbanke hvor jeg stod og saae første Gang Kjøbenhavn. (...) Meget træt kom jeg hjem og havde stor Besvær med at komme op ad Trappen og var saa træt at jeg ikke aabnede de mange Telegrammer der endnu vare komne. Hvilken deilig storartet Dag og dog hvor ynkelig er mit Legeme til at bære al den Velsignelse fra Gud. Jeg kunde ikke sove da jeg kom til sengs overvældet af Tanker og Taknemlighed.”

70-års dagen var ved at tage livet af den alderstegne digter, der døde 4 måneder senere. Der er dem, der mener, at 200-års dagen vil tage livet af ham endnu en gang – og denne gang 'for good'. Men med sit vovemod og den aparte egensindighed og ikke mindst med sin evne til at turde tænke skævt har han sørget for en fremtid for sit forfatterskab, som også Det Kongelige Bibliotek har gjort og fortsat vil gøre sit bedste for at formidle.